

7. LXXXVII. 7. 141.

**Дер Устүник пролетарий-
лары бирикклер!**

Ленинның күндери.

(Ленинские дни).

**Бичиген кизи
П. Хабаров (Ирнит).**

1930.

Алт.

2-340

Дер үстүниг пролетарий-
лары биринлэгер!

Ленинның күндери.

(Ленинские дни).

Бичиген нижи П. Хабаров (Ирнит.

1930.

Г.П.Б-на обяз. экз.

Лнгр. 1930 г.

Акт №

У 1284

Бичигэн нижидэнг.

Бу бичигимди чийэримдэ карала жагыс сананганым тартынганым-кычырарга эптү болзын дэп, бичикти эмэш эмэш-лэ айлар улус кычырып, улу жаан нөкөрибис Ленинның жүрүмин билип алып јатсын-дэп, тартынып мэн-дэп чийгэн эдим.

Эмдиги өзүп турган јаш өскүрүм комсомолдор-ла пионерлар эг озо, — бу бичигимдэ чийлгэнин кычырып бойының ада энелэринэ төрөгөн-тугандарына таныш улустарына улу жаан башчыбысгың жүрүмин куучындап бэрэр дэп ижэнип чийгэн эдим.

Бу бичигимди бичииримдэ-алтай бичиктэр ас кэрэгиндэ, кичинэк бичигим албатыга бир туза јэттирэр-дэп, сананган эдим.

П. ХАБАРОВ.

1. Владимир Ильич Ленинның Јүрүми.

Туулган Јэри.

Владимир Ильич Ленин 1870 јылда апрель айдың 10-чи күниндэ (эски тоо была) Симбирск дэп горотто туулды.

Онын адазы крестьян укту кижн болгон, бичиккэ үүэнип алала бастыра Симбирский губердин школдорлын жааны (инспектор) болып турган. Ол кэрэкти башкарып турганча 430 жагы школ төзөгөн.

Владимиир Ильчтын жаан агазы, Александр Ильич, базала революционер кижн болып, кааннын бийлэрилэ тартыжып туратан болгон кэрэгиндэ үчүнчи Александр дэп каан оны өлтүрип ийгэн (бууп ийгэн). Нөкөр Ленин онјэти јаштуда, Симбирск горотын гимназия дэп школынан үүрэнип божойло Казань гороттын университет дэп жаан школго кирди. Анда бир ай кирэлү үүрэнэлэ бийлэргэ чыгартып ийди.

Ол школдон чыгарганы мундый болды: нөкөр Ленин-ла кожо үренип турган уулардын ортозында тоолу революционер кижн бар болгон. Олор туйка биригэлэ революция кэрэгин кичээп туратандар болгон (эски-каан жагыч јок эдэр, жагы-ишмэкчи лэ крестьяндардын жагын төзөөр дэп кичээгэндэр болгон) Владимир Ильич дэзэ, ол туйка биригип иштэп турган уулардан калбай олорго кожылган кэрэгиндэ бийлэр оны школдон чыгарып ийдилэр.

Айдарда 17 јашту Лениннын јүрэги тамла ары кадып, каан жагы онын бийлэри-лэ кожо В. И. Лениннын көзинэ там-ла ары јаман көринди. Аа үзэри-јаан агазын кааннын бийлэри бууп ийгэндэр. Анан-ла бэри

В. И. Ленин чын, чэк-ару јолго туруп кара албаты учун (ишмэкчи-лэ крестьяндар учун) туружабәрди, анаң-ла бәри рэволюционер болып өлгөнчө-лэ турушты.

1895 јылга јәтрә. нөк Ленин бистин Рәсей ичиндә јаан јаан гороттордо (Петроградта Самарада) јадып, нәлә јүзүн-јүр фабрик, заводторго јүрүп, канчала мүн ишмэкчилердин ортозында революция учурын куучындап, ишмэкчиләрди јангыс аай болуп биригәрин баштап јүрүп јаткан. Онын кийниндә 1895-јылда башка аймактардын јәринә (Швейцарияга) барала, Карл Маркс дәп (улу јаан революционер кара албаты учун туружып өлгөн) кижинин, — революция кәрәгиндә чийигән-бичиктәринә үүрәнди. Анда барала алты айга чыгара јадып кәлди. Ол-ок 1895 јылда декабр айдын 9-чи күниндә, кааннын бийләри нөк. Ленинды түрмәләп ийдиләр. Түрмәгә бир јыл ажыра оттуруп, январь айдын 29-чи күниндә 1897 Јылда, суд (јаргы) болды, нөк. Ленинды Сибир јаар (ссылкага) үч јылга ийгәндәр.

Сибиргә кәлип Енисей губердин Шушенск дәп деремнәгә үч јыл чаара јадып, 1900 јылда январь айдын 21-чи күниндә ойто Ленинградка (ол тушта Петроград) кәлип, үч неделегә чаара база катап-кааннын бийләри оны түрмәләп туруп божоткон эди.

Онын кийниндә нөкөр Владимир Ильич, ол-ок 1900 јылда июль айдын 16-чи күнин-

дэ-база катап-башка аймактын јэринэ јүрө-
бәрди. Ол барала бәш јылга чаара јадып,
революция кэрэгиндэ нэ-лэ иш иштәп ту-
руп 1905 јылда күскүдэ ойто јанып јәтти.

Каанның бийләри В. И. Ленинды-ла
оның ижин тун-туш ајыктап туратандар
болгон. Ленинды јокла-эдэринэ тартынып
туратандар болгон. Оның кэрэгиндэ нөкөр
Владимир Ильич 1905 јылда јанып кәләлэ
эки лә јыл јадып, бойының нөкөрлөринэ
болужып, 1907 јылда ойто-башка аймактын
јэринэ јүрөбәргән эди. Ол барала 10 јылга
чаара јанбай јатты.

1917 јылда бистин Рассей ичиндэ јаткан
албаты-ишмәкчи-лэ крестьяндар, каан баш-
каруун јок эдәр дәп түймәжәбәрәрдә, В. И.
Ленинның јүрәги токтобой, өлөр өлбөзин
сананбай, туйка, 1917 јылда апрель айдын
16-чи күниндэ Ленинград горотко (Петро-
град) јәдип кәлди.

Андада јок, артыпкалган каанның
бийләри нөк. Ленинга амыр бәргиләбәди:
Владимир Ильичтын кәлгәнин сәзәлэ оны
тудар дәшти. Оның кэрэгиндэ нөкөр Ленин
төрт айга чыгара јажынып јүрүп, ишмәкчи
албатының ортозында туйка иштәп турган
болгон. Ол-ок 1917 јылда үлүргән айдын
25-26-чи күндәриндә, Владимир Ильич Ле-
нинга баштаткан ишмәкчи-лэ крестьяндар,
байлардын помещиктардын башкаруун јок

эдэлэ, бийлэрди байларды, Расей ичинэн чаара сүрүп Совет жанлы тözöди.

Анан ла бери В. И. Ленин öлгөнчө-лэ совет башкаруунын жан башчизы болып, коммунист партиябысты баштап туруп јаткан эди.

II В. И. ЛЕНИННЫҢ ИЖИ. БАШТАП ИШТЕГЕНИ.

Владимир Ильич бойынын революция керегин баштап-ла иштеерде жан јуундарда, жан бичик-газетте, жан ачык јарык тураларда баштаган эмэс.

Каан тужунда аныйып иштеерге јарабас эди: каан, бойынын бийлери ажыра, тун туш, революция керегин баштап турган улуска амыр бэрбэй туратан болгон, оморды (революция керегин кичееп турган улусты) кыйнап туруп, түрмелеп туруп öлтүртип туратан эди.

Онын учун, каан тужунда, революция керегине кара, ишмэкчилэ крестьян-албаты учун туружарга турган улус бойынын ижин туйка јажырып туруп иштэйтэндер болгон.

Владимир Ильич бойынын ижин баштарда эн баштап тоолу-ла улусты, жангыс аай болып бириктирип баштаган эди.

Ол бириккен революционер болорго турган улуска, революция учурин куучындап оморды үүредип туратан болгон. Онын кийинде, оморды жангыстан-јангыстан фабрик заводорда иштеп турган ишмекчи улустын ор-

тозына тарадып туруп, туйка куучын сӧс куучындап јурглезин дӛп ийип туратан болгон.

Баштап ла ол анайып бирикен революционерлер 1893 јылда Самара дӛп городто болгон, ол тушта биригип киргени уч лӛ кижиге болгон: нӧкӧр Ленин, нӧк. Скляренко, нӧк, Лалаянц.

Ол ок 1893-94 јылдарда Ленинград городто Владимир Ильич тоолу революционер улусты таап алып бириктирип ок ийген.

Анан башка нӧкӧр Ленин бойы фабрик заводтордо иштеп турган башка, башка ижемчилу улус-ла туйка јажыт-ла тил алыжып, революция учурын ологго куучындап, ишмекчилӛ крестьян албаттыны бир аай болып бириктирӛринӛ, кааң башкаруун јок эдӛрине ууредип туратан болгон.

Владимир Ильич революция керегинде ишти анайып тӧзӧп баштаган кийинде, башка-башка јерде чачылыпкалган революционер улус-ла тил алыжып, оморды јажыс аай эдип биригип, иштин аайын башкарып берип, оморды кӧндуктирип йеле, бойы дезе там-ла ары сананып, революция керегин те-реҗдедерге албатынын оргозына элбектеде таркадарга эбин бедреп турар болды. Сананып туруп таап алган эби-бичик газет болды.

Ол бичик-газетти Владимир Ильич кӧп јанын бойы туйка чйип, ишмекчи улустын ортозына таркадып јуретен болгон. Башта-

пкы чийилген бичик—газеттеринде, көп-яңы, ишмекчи-лэ крестьян албатынын кыйналып, бай бийлерине кулданып, соктуруп жүрэн жүрүмин чийип туратан болгон. Ол-ок газеттерде революция учурын чийип, ишмекчи албаты билгилезин дэп кичееп туратан эди.

Онын кийинде—1895 жылда апрель айда нөкөр Ленин башка аймактын јерине барып анда јаткан революционер улуска (Плеханов Аксельрод, Засулич) туштажар дэп; Карл Маркс дэп јаан революционердын бичиктерин алдырып экелер деп барала, алты айдын бажында ойто јанып келди. Ол барып келип, Ленинград горотко келеле бистин коммунист партиябысты тözöp ийди—Ишмекчи улустын керегине, оморды кул јадыжынаг божодорына туружатан Союз,— дэп адалып Владимир Ильич баштаткан революционер улус биригип ийдилер.

Революция иш керегинде кыйналып жүргени.

Башка каан јеринег Лениннын јанып келгенин-ле, ол революционер улустын бириккенин кааннын бийлери сезиб ийеле ол ок 1895 жылда декабрь айдын 9 чи күнинде, Владимир Ильичтэн баштап, онын нөкөрлөрин кожо түрмелеп ийдилер.

Анда—да јок, нөкөр Ленин түрмеге бир жыл ажыра отуруп кунукпай-санаркабай јатты,—бойынын баштаган революция ижин

таштабай-там-ла ары тынгыдып терэнжнде сананып иштеп турды. Ол түрмеде отуруп Карл Маркстын үүредү бичиктерин кычырып, аа үзери бир „Росей јеринде капиталдын өскөни“ деп јаан үүредү бичик чийергэ баштап-ийди.

Ол түрмеден—1897 јылда январь айдын 29-чи күнинде божоп чыгала Сибир јаар (ссылкага) үч јылга ийгиледи.

Сибирге келип нөк. Ленин бойынын революция керегине-кара албатынын-ишмекчилэ крестьяндардын керегине там-ла ары туружа берди.

Сибирде (ссылкага) јадып, түрмедеги баштаган („Росей јеринде капиталдын өскөни“) бичигин бүдүрип чийип јатты. Онон башка, ол үч јылга чаара, крестьян албатынын јуртап јатканын тереңжеде билип аларына кичеэп јадып, крестьян албатыны каныйда бир аай эдип бириктирип сананып эбин бедреп јатты.

Үч јылды бистин Сибирде өткүрип нөкөр Владимир Ильич 1900 јылда январь айдын 21-чи күнинде ойто Петроградка келип, каннын бийлерине туттуруп, үч неделеге (21 конокко) чаара түрмеге оттуруп божоды.

Бу түрмэдэн божоп чыгып каан бийлеринин шылтууна чыдабай башка аймактын јеринэ јүрүп ийди (1900 јылда июль айдын 16-чи күиндэ).

Ол барала, революция кэрэгиндэ нэлэ газет бичик чийип; Расейдагы каан башкаруунын, бай буржуйлардын нэлэ кылынып турган кылыктарын үзэлэ бичик газетке чийип, ишмэкчи лэ крестьян албатынын көзинчэ жайып бэрип, чын нэмэниг аайын тэкши јон албаты јарт билглэзин дэп туратан болгон. Ол бичиктэрин туйка Расейдинг ичинэ аткарып (ийип) ишмэкчи-лэ крестьяндардын оргозына таркадып туратан болгон эди.

Нөкөр Владимир Ильичтын революция кэрэгиндэ чийгэн бичик-газеттэри көп туза јеттирди. Расей ичиндэ јаткан революционер улус ол бичиктэрди кычырып. чийгэнинэн тэм алынып, иштэп туратандар болгон, революция кэрэгин эмэштэн јылдырып туратандар болгон эди. В. И. Лениннын үрэдүү бичиктэри, мундагы (Расей ичиндэги јаткан) нөкөрлөрдө јолга баштандрып јозокту болды.

Нөкөр Ленин бойы дэээ, алдынаг тургуса тэрэн јэнжијип күрәжәр дэп сананып алган санаазын: „Ишмэкчи улус, бойынын кол күчи-лэ иштэп турган албатыны баштап, революция чыгарып каан башкаруун јок этпэгэнчэ албатынын өрө чыгары јок“ дэп таштабай-ундубай јүрүп там-ла ары революция (кааннын бай-буржуйлардын јангын јәндээринэ)болорына кичээди.

**Баштапкы революция-ла
В. И. Лениннын ижи.**

1903 јылда јастаг-ла бэри Расей ичиндэ.

ишмәкчи улустың ортозына революция үүрәдү өдүп тыңый бәргән. Ишмәкчи улустың сагыжы өрө көдүрүлип-революция кәрәгинә салычып туружарга турган улузы да көптөй бәрди. Анан-ла улам, ол ок 1903 жылда ишмәкчи улус революция чыгарар дәп түймәшәргә башталынды.

Революция кәрәгин баштап турган революционер улустың ортозында дәзә, бир кәзәк нөкөрлөр ястыра сананып революция кәрәгин бузарына башталынып калгандар болгон. Айдарда, Владимир Ильич ол кәзәк нөкөрлөрдиг тәскәри сананганын јаратпай, партияның (революция кәрәгин башкарып турган революционер улустың) экинчи јуунын јууп әтти. Ол јуунда дәзә, ол-ок кәзәк нөкөрлөр бойының ястыра сананып алганын таштабай,—там-ла ары тартыжабәргәндәр. Айдарда, база ок бистиг нөкөр Ленин-јок булар-ла иштәп нәмә болбос, булар революция керегин чын бузарга турган улус әмтир дәп, оморла айрылыжар кәрәк дәди. Ол-ок экинчи јуунда (1903 жылда), алдында јаңыс јөптү болып турган партия эки башка бөлинди: көп јаны нөкөр Ленинның јөбинәг туура чыкпагандары „Большевиктар“, партиядан айрылган ас јаны „Меньшевиктар“ дәп адалды. Анан-ла бәри нөкөр Ленинга баштаткан нөкөрлөр, чын-јарт кара албаты учун туружарына, революция чыгарарына, кара албатыны кул јанынан айрыларына бо-

лып салынды. Ишмэкчи-лэ крестьяндардын жүрөктэры там-ла ары кадып революция чыгарарына жэпсэнди.

1905 жылда Расей ичиндэ, жаан жаан городтордо јаткан ишмэкчи улус каан бийлэрдиг шылтууна чыдабай жаан революция түймэн чыгаргылады. Ишмэкчилэр түймэжэбэрэрдэ нөкөр Владимир Ильич өскө каан јеринэн мэндэлтуруп Расей јаар јанып, революцияны (түймэн была) бойы башкарарына јэдип кэлди. Ол революция-түймэнди каан бойынын бийлэри была кожо базып ийди. Чэрү болып турган улус революция кэрэктин аайын јакшы билбэс кэрэгиндэ, каан бийлэринэ баштадып түймэшкэн улусты јэнгип ийди. Ол түймэн, канчала мүн кижинин жүрүмин јок этти, бир јанынан дэзэ - каанын туйка кылынып турган кылыктары тэкши албаттыга јар көринди.

Алдында (1903 жылда) партиядан айрылып калган-ас јаны „меньшевиктар“ дэзэ бай буржуйлар была бир болып революция түймэнинэн коркып, ол революция-түймэнди јэндээргэ кааннын бийлэринэ болушты. 1905 жылдагы революция-түймэнди базып-јэнгип ийлэ каан бийлэри бойынын эскидэги ижин таштабай - революция кэрэгинэ туружып турган революционер улусты истэп кэтэп там-ла ары болдылар. Каан бийлэрдиг жүүлип турганын көрип, революционер улустарды истеп тынғыдарда, Владимир

Ильичтын нөкөрлөри-, „Большевиктары“, оны (Ленинды) башка аймактын јәринэ аткарган дар каан бийләрдин колына кәрбэзин дэп. Владимир Ильич нөкөрлөрдин јөбин угуп 1907 јылда өскө каан јәринэ јүрөбәрди.

Ол барала он јылга чыгара јадып, 1917 јылда Октябрдын улу јаан революциябыс-башталарда јанып кэлип революция кэрэгин алдынан бойы баштап ийди.

1917 јылдын Октябрдын улу революция-быс-ла нөкөр Владимир Ильич.

1917 јылда бистин Расей ичиндэ јаткан ишмэкчи-лэ крестьян албаты түймэжэбэрэрдэ нөкөр Ленин мунда јок болгон эди-ол башка аймактын јәринэ 1907 јылда барала ол-ла айас анда јаткан.

1914-јылда Герман была јаан јуу башталарда Владимир Ильич Австрия дэп јэрдэ болгон; айдарда ол јәрдин кааны Ленинан коркып (бойынын орус каанга болыжар болор дэп) Владимир Ильичты тудуп алып түрмэлэп ийди.

Ол түрмэдэн божойла нөк. Леинн, бай-агыла, бойынын революция үүрэдүүн таштабай: јуу нэлэн улам башталганын, ол јууды токтодорына, тартыжып албатынын ортозына јарлап, куучындап јүрэр болды.

Јуу кэрэгиндэ базала ок кара-ишмэкчи-лэ крестьян албаты, бай бийләрдин астамы-

на ачабына болып, жуулажып өлөтөн дэп, тэкши бойынын кол күчибыла иштэп турган албаттынын көзинчэ жайып-тэкшы билгилэзин ончолоры сагыш алынзын дэп кичээп турар болды.

Башталган жуузы токтолбозто ишмэкчилэ крестьяндарга, чэрүдэ турган салдаттарга мундый кычыру сөс салды: „Бай бийлэрдиг баштаган жуузын, кара албаттынын ишмэкчилэ крестьяндардын жууна кубултаарга кэрэк“ дэп андый кычыруу сөс салды.

Ол кычыруу сөстин үрени 1917 жылда кызыл мааны болып бүдүп чыкты.— Кара албаты— ишмекчилэ крестьяндардын, черүгэ турган салдаттардын сагыжы жарып канча жылдыг туркунына В, И. Лениннын иштеген ижин куучындап жүрген революция үүредү керегин өрө көдүрип түймешти. 1917 жылда каанды жок эдип ийэрдэ, буржуй бийлэр өлбөскө туруп, башкарууды бир кээккэ бойынын колына алып ийгэндэр болгон,

Буржуй-бийлэр, кара албаттыга ишмэкчилэ крестьяндарга килээр эмэс(!) башкарууды колго алганны Гэрманбыла жуулашкан айынча жуулажар дэп лэшкилэди.

Нөкөр Владимир Ильич дэзэ башка аймактын јэринэн мэндэп туруп туйка Петроград городко јэдип кэлеле айтты: „Тургузала буржуй-байларды чыгара сүрэргэ кэ-

рэк, башкагууды ишмэкчиләрдинг колына аларга кэрэк“ деди.

Айдарда, Керенский деп буржуй-бийләрдинг јаан бйи, Ленинды сүрәкей јаман көрөлө оны (Владимир Ильичты) јок этсин дөп бойының бийлеринә јакылта бөрип ийди. Оның керәгиндә В. И. Ленин, бир төрт ай крелү јажынып туруп коммунист партијабыстың кэрәктәрин туйка башкарып јатты. Оның кийиндә-үлүргән айдың 25-чи 26-чи күндәриндә Ленинград (Петроград) городто јаткан ишмэкчилер нөкөр Ленинга баштадып буржуй-бийлердинг башкаруун јок эдәлә, Совет Башкарууды төзөп каандардың јуузын токтотты.

Онон-ла бөри, бойының кол күчибыла иштөп јаткан-ишмэкчи-ле крөстьяндардың башкаруузы төзөп Расәй ичинә јайылды. Эм мунаң көрө тура сананар болзо, нөкөр Владимир Ильич Ленин өлгөнчө-лә амыр билбөй-ишмэкчи-ле крөстьяндардың башкаруун аайлап-башкарып, оны (башкарууды) өштүләринән корулап туруп јатты.

1917 јылдан бөри өлгөнчө-лә амыр јок ко өлөр өлбөзин сананбай јаан Совет Башкарууыбыстың керәктәринә туруп, анан-да көп—бастра тәләкәйди толгырып јаткан ишмэкчи-лә крөстьяндардың, јойу-јоктулардың башчызы болып, үчүнчи коммунист Интернационалдың конгресс дөп баштапкы јууың јууп алала төзөп баштап салды.

III. НӨКӨР ЛЕНИННЫҢ ООРЫП ӨЛГӨНИ.

Улу жаан нөкөрибис-Владимир Ильич, эр јажына ишмэкчи-лэ крэстьян албаты учун туружып; кааннын бийлэринэ соктурып сүрдүрүп, бар јок чагын-күчин ишкэ бэрип јадып, иштеп турганча өлди. Кан өткүрэтен та мырлар кадабэрген кэрэгиндэ, мээзинэ (баш ичинэ) кан өтпөй барган кэрэгиндэ улу жаан нөкөрибис Владимир Ильич өлди. Нөкөр Ленинның баштап оорыганы 1921 жылдын учуна кэлижип јат. Оору башталарда Владимир Ильич бойыда тын кэрэксинбей туратан эди. 1922 жылда март айда докторлор нөкөр Ленинды көрүп јадып оорудын јартына чыгып болбогондар. Баш-ла тын оорып турган кэрэгиндэ тыштанзын дэп јөп бэрги лэди. Доктырлардын јөптөгөнинчэ Владимир Ильич, эмэш тыштанып алар дэп Москванын јуугында Горки дэп јэргэ барып јадып ийди.

Ол барала, удаганда јок, май айдын баштапкы күндэриндэ оорудан аайы билдирди: үч нэдэлэ чыгара Владимир Ильич тын эрмэги коомойтып, он-јаны бастыра кол, бут сабарлар кэнэп калган чылап болды.

Май, июнь, июль, ол үч ай чаара Ильич тын ооруды јакшы болбой туруп, август ла сентябрь айдын туркунына ойто јакшы болып Владимир Ильич аайланып кэлип үлүр-

гэн айда бойынын ижин базала баштап ий-
ды.

Ол жүрэлэ эки айдын бажында (дека-
брда) оору базала башталып декабрь айдын
16-чи күнндэ он јаны кэнэгэн кэрэгиндэ
Владимир Ильич торт јадып ийди. Эки ай-
га чыгара (январ-ла февраль 1923 жылдын)
оору крээзиндэ-лэ болып јадып, март айдын
9 чи күнндэ он јаны там ла ары кэнэйлэ
эрмэги дэээ бош коомойтып баады. Ол
ооруган айас май айга јэтрэ јакшы бол
бой, май айдын тал ортозында нөкөр Ле-
нинды, базала, Москванын јуугына-Горки дэ
гэн јэргэ апарып ийдилэр; анда барала бир
ай крэлү ооруузы јакшы болбой турала,
июль айдын ортозынан Владимир Ильич
јазыларына көндүкти. Сентябрь айда нөкөр
Лэнинды автомобилгэ (ат јоко мантайган
абра) оттургузып күнүн сайын 2-3 частан
агаштын (аралдын) ортозына, јэрдин јара-
жына апарып туратандар болгон. Үлүргэн
айда дэээ Владимир Ильич жагыскан-бойы
туранын ичинэ эмэш эмэш базып турар
болды; каа јаа газет көрип турар болды.
Эрмэги јакшы ондонбогон кэрэгиндэ бичик-
газетти Надежда Константиновна (нөкөр Ле-
ниннын үи) эмэээ Мария Ильична (Влади-
мир Ильичтын сийнизи) кычырып бэрип ту-
ратандар болгон. Он колы кэнэгэн кэрэгин
дэ Владимир Ильич сол колыбыла эмэш
эмэштеп бичииргэ үүрэнэр болды.

Кыш ӧиндэ, күндү јакшы күндөрдэ анчы улус была кожо чанакка оттуруп алып Владимир Ильич агыштын ортозына јүрэр болды. Декабрь айда, балдардын оины болгон (елка), ол оинда нөк. Ленин балдардын ойноп јатканын көрүп сүгүнүп туруп кэлип барган эди. Нөкөр Владимир Ильичтын јазылып јатканын көрүп, кожо иштэп јаткан нөкөрлөри-дэ, СССР-ды толтуруп јаткан ишмэкчилэ крэстьяндары ончолоры сүгүнүп тургандар эдилэ: „Јэ, эм байла бистин башчыбыс айланып јазылар болор-ба“ дэп, тэкши бойынын кол күчибыла иштэп јаткан албаттынын ак сагыжы андый болгон эди. Улу јаан јакшы нөкөрибыс капшай јазылзын дэп тэкши тэлэкэйді толтырып јаткан ишмэкчи-лэ крэстьяндары, эр јажына кул болып бай-бийлэргэ соктуруп јүргөндәри, бир аай болып аныйда сананган эди.

Анда да јок, јаан оору тэкши албаттынын ак сананганын кэрэксинбэди.—

Албатыны канча ла јылдын туркунына баштап, кул јажынан айрып, карагуйдан чыгарып баштаган улу јаан башчыбысты.

— Владимир Ильичты јаан оору јок этти. 1924 јылда январь айдын 21-чи күнин дэ иғирдэ 6 час 50 минутта кэнэйтін нөкөр Ленинды јаан оору јыгып ийди. Алты часта башталган оору бэжэн минуттын бажында кайран јакшы нөкөрибисты, улу

јаан башчыбысты јок этти.—

— Владимир Ильич өлди!...

— Владимир Ильич јоголды!...

Бойының кол күчибилэ иштәп јаткан тәкши албатты кунукты, санаркады.

Нөкөрлөр, ий была сыгыт ла улу јаан нөкөрибисти тиргизип болбозыбыс. Тәкши ишмәкчи-лә крәстьяндар, нөкөр Ленин өлзө дә оның үүрәдүзи түрү. Алтай нөкөрлөр, Владимир Ильич өлзөдә оның төзөгөн, оның јолы ла көндүгүп иштәп турган коммунист большевиктардың партиябыс эзэн. Ол нөкөр Ленин төзөгөн Большевик партиязына јуук болып Ленинның үүрәткәнинчә Ленинның јакыганынча бойының јүрүмин, бойының ижин бәк тудунып јылдыра иштәилдәр.

Иш. и 971

41111

АЛТ.

2-340

Бікірі видурери в базарь „КЪЗЫ
Ојрот“ деп бириккени. Тоозь
1500 экз. Оелит № 10.
